

Relevant to 95:3,4

מגטסהייד חוברת ג רד, ועיין לעיל הערה צו, ועיין שו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' קלו. (קכב) כך משמע מרש"י שבת מ ב ד"ה (קכא) עיין סי' שיה במ"ב ס"ס ק"ה. (קכב) כך משמע מרש"י שבת מ ב ד"ה בכ"ש, וע"ש בראש יוסף, ועיין להלן פכ"ג הערה פו, ונראה דהיינו דוקא כל זמן שהאש או החשמל דלוקים, דומיא דאמבטי דחמי טבריה, דאמרינן, הצנורות מקבלים שם של כלי ראשון משום הבורם לאש, דמה לי סיר גדול ומה לי סיר עם צנורות ארוכים, ויתר על כן, שמעתי בשם החו"א דצ"ל, דאם שופך מים מתוך דוד שעומד על האש לתוך כוס, מקבלים המים שבתוך הכוס שם של כ"ר, כיון שבשעת שפיכתם היו מחוברים לכ"ר שעומד על האש (אלא שדברי החו"א צ"ע, שהרי מצוינו דקילות מקרירה רותחת שהלך אל קרירה צוננת ולא נפסק הקילות, דין עירוני עליו, כו"ד סי' צב סעי' ז ברמ"א, ומיירי שהקרירה הרתחת היא אצל האש, וכמבואר שם, ואם כדברי החו"א היינו צריכים לאסור כולה, אלא דע"ש ב"י סי' צא בפמ"ג מ"ז ס"ק ה, סי' צה בפמ"ג ש"ד סי' ק"ה וסי' ק"ה בדרכי תשובה ס"ק ט, שיש סבורים שעירו מ"כר שעומד ע"ג האש אוסר כולו, אמנם

משתמש במדפים מיוחדים לבשר ולחלב להחזיק הכלים, ונבלע לתוך כלי הבשר, ועיין. ולענין ההשתמשות במכונות הדחת כלים אחת לכלי בשר ולכלי חלב הנה שלשה דיונים יש בזה הדיון האחד הוא מצד הטעם הבלוע ברופני הכלים הראשונים שהדחתו שם שנפלטים ע"י המים החמים ונבלעים לתוך דופן המכונת וכגון שהדיח תחלה כלי בשר הרי כשכא להדיח אות"כ כלי החלב נמצא ברופן המכונת מטעם הבשר שהיה בכלים הראשונים והדיון השני הוא מצד שממשהו של בשר שעל הכלים הרי נבלע ממנו לתוך דופן המכונת כשמי הדחה מובילים ממשות זה ליגע בדופן. והדיון השלישי הוא מצד דבעינן למיחש שכשכא להדיח שם כלי החלב עדיין נשאר במכונת איהו ממשות של בשר שיש למטה כמין רשת שנאחזים שם פיורוי המאכל ואינם נשפטים מן המכונת, אלו הם הג' חששות שברין זה, והנה מצד החשש הראשון שנפלט מטעם הכלים לתוך דופן המכונת היה נראה להתיר הדו"ל נ"ט בר נ"ט דהיתירא טעם ראשון לתוך הכלים וטעם שני לתוך המכונת ואף שאין לגרום נ"ט בר נ"ט לכתחלה הא כב' קיל טפי דאף לכתחלה מותר לגרום נ"ט בר נ"ט וכמ"כ הפרמ"ג בש"ד סי' ט' אמנם מצד החשש השני שנבלע טעם מממשות הבשר לתוך הדופן ושוב כשמדיח שם כלי החלב בטעם שמא יענין למיחש שטעם הבשר שבדופן מתערב עם הטעם של החלב שעל פני הכלים החלביים שמדיח עכשיו ועד שפיורוי מאכלי החלב עצמם מובלים ע"י המים לצד רופני המכונת ונפלט לתוכם מטעם הבשר שבדופן ונעשה בכך בב"ח או שמא כיון שבא הכל ע"י עירוני לא שייכי הנך חששות [שלעולם המכונת אינה מתמלאת מים אלא המים מתכנסים למטה בתחתית הכלי

הכלים שמדיחים שם הם למעלה ואינם נוגעים במים כשהמים למטה הריך פעולת המכונת שהמים מוחזים על הכלים דרך עירוי יש לעיין בהו, אמנם אפילו אם נבא לחלף בחשש דרך השני אכתי נשאר לנו החשש השלישי שהוכינו למעלה דבעינן למיחש שפיורוי הנתון לתוך דופן המכונת ליגע בכלים החלביים עצמם ונאסור הכלים בכך ואף שיש בכל מי הדחה יותר מס' כנגד אותם הפיורויים נראה דלא שייך בויה דין הדחה יותר כששם ולא מיבעיא, דעת החו"ד שכתבנו ב"ר"ה הכל שרי וכי דלא שייך ששים כפיצוק של עירוי אלא אפילו לדעת הפוסקים שיהיה ששים כפיצוק של עירוי הני מילי הפוסק' שהבאנו שם דשייך ששים עולה יותר מס' כנגד האיסור אבל מי הניצוק הנוגעים אודחי לפור המים אלו בכך אלו בכך בשעת החזקת הכלים היא באותם הטיפים המוליים את פיורוי הבשר לכלי החלב [ועד] יש לעיין בהו מטעם דאין מבטלים איסור לכתחלה דהו"ל כוה דסוף סימן צ"ט שדעת הפוסקים האחרונים שם לחומר שלא להשתמש בכלי שבלע איסור אף שדרך אותו כלי להשתמש בו בשפע ובלע רק איסור מועט באופן שלעולם יחא ששים כנגד האיסור דמכ"מ אסור הו"ל לוא דמ"א] והנה אם היה באפשרות לקנות את המכונת מכל בעין השואר שם לא היה שייך חשש זה כל שמתקן אותו הישב אולם בכונות אלו נמצא רשת למטה והוא מלמעט מן הנמנע להסיר מהרשת כל הנמצא הנאות שם [ועיין באו"ח סימן ת"י סעיף י"ח ברמ"א שהמנהג שלא להשתמש בנפה אסור כלים כיצא בה ע"י הגעלה משום שקשה מאד לקנות נקיבה [וש לעיין בה] נהג דין זה גם בהכשר כלים אלו משאר איסורים או דהוא רק לפסח מטעם חומרא דחומץ, ובעת לא ראיתי בפוסקים שיבארו דין זה] וכל שנשאר שם אף בעין מועט של בשר נראה שאין להדיח שם כלי חלב כו"ל נראה שאין בפוסקים אג"מ ח"ב סימן כ"ח וכו"ש חולק ג' סימן י' אות ב' והולע"ד בתבתי: * ואם נמצא וכו', ובפנים הבאנו ב' פירושים בדברי הרמ"א שלפירוש ראשון לא התייר בזה אלא כשיש גם כן להסתפק שאפילו אם הודחו לא נאסרו ולפירוש שני מותר אף בלא זה ובפרי"ח כתב לוקח מלשון הרמ"א בפירוש הראשון מהאריך וכתב ולא היישגן שמא הודחו ביהוד בדרך שנאסרים ולא הו"ל אלא ולא היישגן שמא הודחו שם והספר ד' יהודה כתב שאין דקוק זה שאם הודחו יחד נאסרים אין להתייר מטעם ספק זה לבר ודפסא לא הודחו יחד והספר ד' יהודה כתב שאין דקוק זה שאם הודחו יחד נאסרים אין הרמ"א משום דוכי הוא קושטא דמילתא שאין נאסרים בכל גונא אף כשהודחו ביהוד להכי ביאר הענין דמירי שיש לחוש שנאסרו ע"י שהודחו יחד אבל לעולם דלידנא מותר אף כשבריר הוא שאם הודחו יחד נאסרו והנה מדברי האו"ה בכלל ל"ד דין כ"ה נראה שאפילו למעט הראשון הו"ל בדין זה דהוא מטעם ספק מסיקא יש להתייר בזה אפילו אם ידוע

ב"ר השלחן
ובניאורם כתבתי הטעם לזה עיין שם: (פב) ואם נמצא קערה חלבת כ"ו כלי בשר לא היישגן שבא הדין ביהוד בדרך שנאסרי"ב. ופירש שה"ז הטעם דל חיישינן לזה משום דהוי ספק מסיקא לקולא ספק שמ לא הודחו יחד ואם תמצא לומר שהודחו יחד שמה היתה בת יומא לפי זה (קסב) אפילו כשהגדלים באו ב"ת להדיח הכלים בכלי ראשון ואין להסתפק שהודחו הנ"ל לפני שני בכל זאת מותר מטעם ספק מסיקא להחמיר ולאסור הכלים מטעם ספק שמא הודחו יחד וכי כתבו (קסג) עד פוסקים שבספק אחד יש להחמיר בהו (קפ) ויש שמצדדים לפרש אחרת כבונת הרמ"א והוא שדעתו להתייר בזה אף בדליכא רק ספק אחד שמה לא הודחו יחד המים ד' סולדת בהם (קפג) והטעם בהו מפני שאין מחזיקים ריעותא לחוש שהודחו יחד מפי שנאסרים אלא מעמדיים: הכלים על חוקים שהם מותרים הוא ע"י עירוי וספק בהו והמל מקום כשאופן או ספק לו אם המים היו ד' סולדת בהם נראה שיש לסמוך על המקילים כיון שדעת הרמ"א לעיל בסמוך מותר בכל גוני כשהוא ע"י עירוי אמנם אם ידע שהודחו יחד והמים היו ד' סולדת בהם רק שספק לו אם היו בני יומן צ"ע אם יש להקל בהו וכמ"כ הטעם

דיונים
(קסב) ע"י וכו"ל: (קסג) פרי"ח וכן נראה דעת הכה"ק שלא כפיקוק רק דברי הרמ"א: (קפ) תורת יקותיאל סוף סימן ק"ד וחידו' [ועיקר ספרו זו כבר כתב כן בחו"מ בכלל ל"ד דין כ"ה] וע"ש כמ"כ וביבואר הגר"ח שכתביו ב' הספרות צוה ועיין גם בסיומן ק"ז במ"א סוף סעיף כ"ז: (קפג) כן כתב בתורת יקותיאל שם זכס כמ"כ מותר גומל למי"ג דיעינן גומל סבורותי יתי, וכן משמע גם בצבואר הגר"ח בלא מ"ש: (קפד) תורת יקותיאל כע"ל ועיין שם בחו"מ: (קפז) וצ"ד יהודה כתב שסמוך להקל בזה לא הפסיד:

לא ידיתו לכתחלה כלי חלב אלא יחליטו המים. וכל
זו הוא לענין כלי חלב וכלי בשר אבל דשייך
שאריות כלי גברים שהם כלי איסור אסור ואף
הנעשה לא מהני משום שהם מצויין בפארצולא וגם
קשה לנקותו. וכן א"א להגעיל מחמת הפסח.

ותנני ידיו מברכו.

משה פינישטיין

**דבר היפאטיזמוס הוא רק כח השפעה על
הנערויו ואין זה ענין כשוף לכן אין למחות בה.
אבל אני יודע שהרופאים אין משתמשים בה ובראי
לא יסמכו שיישן בשביל זה אף בעשית אפערציע
אבל אם עושין זה אין למחות כי לא שייך זה לכשוף.**

הנ"ל

סימן ל

**בורית שעושין מאלקאהאל שבא מולך
שפגום מאכילת כלל אם מותר
לנקות כלים בו**

כ"ג שבת תשכ"ו.
מע"כ ידידי הנכבד הר"ה ג' דזכער ליווי
שליט"א.

הנה דבר בורית מאלקאהאל שעושין מחלה ואפן
עשית האלקאהאל הוא שמחלה מבשלים החלב
עם מיני עסיד, ומה שראוי לאכילת אדם מסלים
משם, ואת החלק שאינו ראוי לאכילה מבשלים אותו
בוחניות מחכות וגעו עד שנעשה מה אלקאהאל
שהוא סם המות להרבה בעיה, אם מותר להשתמש
בבורית זה לנקות כלים. הנה אם אמת הדבר אינך
רואה בה שום איסור, דרך לאכול דבר איסור
שנפסל מלאכול לכלב אוסר הרא"ש בפסחים דף כ"א
מהטעם דכיון דאיתו קאכיל ליה אסור, והוא מטעם
אחשיבה כדאיתא במג"א סימן תמ"ב ס"ק מ"ז מהר"ד
סימן קכ"ט, דמה"ט מותר לכתוב בחותמ"פ בדיו
שמבשיל בשכר שעורים דאף אם ישכח ויתן לתוך
פיו הרי יהיה זה בלא כוונה לאכילה זליכא אחשיבה,
וכן הוא שם בבאורי הגר"א, ובנו"ב תנינא חו"ד
סימן נ"ז מותר מוד"ט ה"באראש" שנעשה מלאג של

ואמילו בנתשלו דגים ומים בקדור חולבת או בקדור
של בשר בן יומו וליכא בעין מותר כדאיתא בסימן
צ"ה סעיף א' ובי' ורק שאנו מחמירים בצליה ובשול
כדכונ הרמ"א, וא"כ בודוחו כלי בשר במים לא
רק כלי ראשון אלא אמילו רוחצין ממש כשליכא
עליהם שומן בעין או שהיה ששים נגד שומן הברבוק
ליכא איסור מלהיזהר בו אף באותן המים אחר
שחסי משם כלי הבשר דחיי איתן שם טעם מהבשר
צמו אלא מהלביעה שהיה בכלי הבשר שוה אינו
אוסר, ורק בבת אחת כלי בשר וכלי חלב ביחד אף
כשליכא שומן בעין אסור להתספות שם נפסק כן
הרמ"א מטעם שהקערות נוגעות במחבת וכן הכלים
צמן זה בה נפלט טעם מהם לזה קודם שנחשט הטעם
בהמים וגם דשנא נתערבו פליטת הבשר ופליטת
החלב בצעמן בלא אמצעית המים כדאיתא בתוס'
ובר"ן שם ועיני בני"ו סק"ז, ומפורש שם ברמ"א
ודוקא שהודחו ביחד ובכלי ראשון אבל אם הודחו
זה אחר זה מותר דחיי לא נתערבו הטעמים בצעמן
בצעמן כדכונ הט"ו דהא כל הטעם נתערב חתלה במים
וכן הוא בהגר"א ס"ק י"ח שכתב דלא שייך כאן
טעמים של תוס', וגמצא שפצפץ הדין אם באותן
המים היו רשאים ליתן שם אחר שהוסרו כלי הבשר
לחיה שם כלי החלב, דנגד הבעין הוי ריבוי מים
הרבה הרבה יותר מששים, ומה שהצרכי שהצקט
שמנצין עליהם הכלים יהיו אחרים הוא מחשש
שנא ישאר על מקום שהיה מונח כלי הבשר מעט
מהשומן בעין ועל מקום זה יניח אחר כך כלי החלב
שיבלע הכלי מהבעין, אבל אין לחוש שנא מרפנות
הדישיואשער יבא מעט שומן מאחר דהוא רחוק
מחלים.

אך אף שמותר מרדנא ליתן גם לאותן המים לא
הרתה למעשה אלא להוציא המים שהודחו בן כלי
הבשר ולהביא מים אחרים שכן ראוי לכתחלה
במקומותינו שהמים באין לשם בלא טירוח גודלה,
וגם כשבביל חשש דאמילי הוי כלים מרובים בלכוליות,
בשר הרבה שיש להסתפק שנא כל היה כשיעור אף
שהשעור קטן מאד, אבל לא המרתה זה בפירוש
משום דכן הוא דרך אלו שיש להם דשייך
שמולפיין המים ובפרט שומן גדול כהרבה שעות יש
לכל בעיה"ב מרדנא כלי חלב עד הרמיצת כלי בשר
ולא ישאירו שם המים טרוחין זמן כזה, אבל מ"מ
כשאחד שואל אומר אני לו שחולףי המים, וגם מרדנאי
שנא ידית במים אחרים רוחצין קודם אי יש פנאי
לה וממילא לפי מה שנכתב אין חילוק מה שהודש'
והאשער מרתח את המים, אבל באותן המים צעמן

דובר שמנצין עליו הכלים שהוא רק הדפנות
שביבותם היגג ההתחית יוכלין להשתמש בו
לשניהם בה אחר זה אין לא כתבתי שם הטעם משום
דהוא פשוט, דהא בעצם הוא ג"ט כר ג"ט סימן צ"ח
מבשר לחלב ואיכא, ומפורש ברמ"א סימן צ"ח
סעיף ג' עוד יותר דאפילו באותן המים שהודחו בן
הכלי בשר מותר לחיה גם את כלי החלב אחר
שניטלו משם הכלי בשר אם לא היה בעין בו שהיה
שם מים ששים נגד הבעין, וכ"ש בכאן שום מים
אחרים, אבל מה שאני מצריך שעל מה שמנצחים
הכלים צריך שהיו אחרים, הוא מטעם שפצוץ שישאר
דבר בעין מהבשר ושומן יגיע בהכלי חלב וכן איכא
שאז כשיבואו המים חמים שהיו סולדת בן יבליע
בהכלי חלב ואיכא, ואין לספור על מה שהמים
ידיתו הבעין כיון רמצי שנשאר ואין הדרך לעיין
אחר זה שלכן אף שיהיו שיעין היטב יש לחוש
שישכח כונא דבסימן צ"א סעיף ב' אסרינן כהר"ג
לכתחלה, ולכן צריך שנים אחר לכלי בשר ואחר
לכלי חלב, אבל אין לחוש על מה שנא בדפנות איכא
לפעמים איהו בעין כיון שאין נוגע בכלים ואף אם
יביאו המים משם את הבעין, הוא יותר מהרבה
פעמים ששים שלא שייך לאסור, אבל מומץ לפסח
אסור וכן מאיסור לחיה אסור שא"ל להגעיל דהם
פארצוליי.

משה פינישטיין

סימן כט

עוד דבר ריש וואשער

כ"ד טבת תשל"ב.
מע"כ ידידי הנכבד מר"ה מר שמעון יצחק
פישמאן שליט"א.

הנה ענין דשייךאשער כתבתי הנראה לי לדינא
בלא הטעם, הטעם פשוט דהא בשר החלב
שהם דברים המותרין כל אחד בפני עצמו ורק צ"י
כשול נאסרו לא נאסרו אלא כדרך כשול שהוא
בטעם ממש ולא בנותן טעם בר נותן טעם שהוא
טעמא קלישוא ואיפסק כן בגמי חולין דף קי"א.